

РЕЗЮМЕТА НА БЪЛГАРСКИ И НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

§ 1. „МОРАЛНО НЕВРОПОДОБРЕНИЕ“ – БИОЕТИЧЕН ПОГЛЕД

ас. Атанас Анов

*Катедра: Общественоздравни науки, Медицински Университет – Плевен,
гр. Плевен ул. "Св. Климент Охридски" 1.
e-mail: _____*

Резюме: Развитието на медицинските технологии и на фармацията създава нови моралните проблеми от началото на 20 век. Началото на 21 век не е по-различно. Нещо повече, технологичният напредък прескочи традиционното си поле и навлезе в полето на социалното взаимодействие. Различните медико-фармакологични технологии стават все по-достъпни за потребителя на дигиталния пазар. Настоящият доклад има за цел да представи моралното невроподобрение като биоетичен проблем. За целта ще бъде (1) представено какво представлява невроетиката; (2) какви предизвикателства създава моралното невро-подобряване: ограничения на свободата и автономността и „засечки“ в неговото изпълнение; (3) представяне на някои съображения относно технологиите за мозъчно стимулиране (tDCS) и транскраниална магнитна стимулация (TMS) – опит за обсъждане на тяхното влияние върху популациите и медицинските специалисти.

Ключови думи: морално невроподобрение, биоетика, невроетика, нови технологии, свобода, автономност.

“MORAL NEUROENHANCEMENT” – BIOETHICS’ VIEW

Abstract: Development of medical technology and pharmacy have created new moral problem since the beginning of 20th century. The beginning of 21st century is no more different. Furthermore, technological advancement jumped across its traditional field and entered into the field of social interactions. Different medico-pharmacological technologies are becoming more and more available to customers on digital marketing. This report aims to present moral neuro-enhancement as bioethical problem. To do this I will present (1) what is neuroethics; (2) what challenges moral neuro-enhancement creates: restricting freedom and autonomy and “misfire” of its performance; (3) presenting some concerns about Transcranial Direct Current Stimulation (tDCS) technology and transcranial magnetic stimulation (TMS) – an attempt to discuss their influence over population and medical specialists.

Key words: moral neuroenhancement, bioethics, neuroethics, new technology, freedom, autonomy.

§ 2. АЛГОРИТМИ И ТЕХНОЛОГИИ – БЪДЕЩЕТО НА НОВОРОДЕНОТО

Александър Василев Бандеров,
магистър „Интегративна биоетика“;
магистър „Клинична социална работа“;
СУ „Св. Климент Охридски“;

Резюме: Текстът се спира върху бъдещето на новороденото, етичните и психичните проблеми, които биха могли да бъдат причинени от технологиите за асистирана репродукция. Именно темите за провала на тези технологии, Желанието на майката да използва такива средства, в повечето случаи повтаряйки въпреки провала и вероятните бъдещи проявления на различни психични проблеми (аутизъм, психоза) у новороденото породени от използването на технологиите са те ми, които рядко биват дискутирани. През теорията на психоанализата се разглеждат възможните решения и една по-различна гледна точка върху почти неизбежния проблем с все по-растящата употреба на този тип технологии.

Ключови думи: новородено, психоанализа, технологии, Лакан, Долто.

ALGORITHMS AND TECHNOLOGIES - THE FUTURE OF NEWBORN

Abstract: The text focuses on the future of the neonate, the ethical and psychological problems which could be caused by the use of technologies for assisted reproduction. More specifically the themes about the failure of such technologies, the Desire of the mother to use such technologies even when they have initially failed and the probable future manifestations of different psychological issues (autism, psychosis) in the neonate caused by the use of the technologies are topics which are rarely discussed. With the help of psychoanalysis possible solutions will be explored and a different point of view will be shown on the growing issue of using this type of technologies.

Key words: neonate, psychoanalysis, technologies, Lacan, Dolto.

§ 3. ИНТЕЛИГЕНТНИТЕ РОБОТИ И СВЕТЪТ НА ТЕХНОЛОГИЧНАТА НОРМАТИВНОСТ

ас. д-р Стоян Ставру
Нов български университет
Департамент “Здравеопазване и социална работа”

Резюме: Докладът разглежда два ключови въпроса, поставяни от развитието на новите технологии: а) обявеният на 31 май 2016 г. Проект за доклад за препоръки до Европейската комисия относно гражданскоправните правила на роботиката на Комисията по правни въпроси към Европейския парламент, в който се предлага роботите да бъдат признати за „електронни лица“ със „специфични права и отговорности“, и б) концепцията за технологична компетентност, при която правото функционира като код, “разпръснат” в заобикалящата ни физическа и виртуална среда (“околно право”).

Ключови думи: роботи, право, Европа, електронни лица, технологична нормативност, правото като код.

INTELLIGENT ROBOTS AND THE WORLD OF TECHNOLOGICAL NORMATIVITY

Abstract: The report addresses two key questions posed by the development of new technologies: a) announced on May 31, 2016 Draft Report with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)) Committee on Legal Affairs., which proposes robots to be recognized as "electronic persons" with a "specific rights and responsibilities", and b) the concept of technological normativity at which the law operates as a code "spread" in the surrounding physical and virtual environment ("ambient law").

Key words: robots, law, Europe, electronic persons, technological normativity, law as code.

§ 4. СОЦИАЛНИ И ЕТИЧНИ АСПЕКТИ НА ГЕННОТО ИНЖЕНЕРСТВО

Аглия Денкова
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Философски факултет
Катедра „Логика, етика, естетика“

Резюме: В ерата на технологичния прогрес биоетиката е поставена пред постоянно възникващи проблеми от различно естество и при бързо променливи и преливащи се контексти. Това е следствие и от постоянната промяната при уточняване на научния фокус – една тенденция в развитието на науките от оптимистичното Просвещение насам: цел е не толкова подчиняването под научни закони, а преобразуването на природата чрез разкриване на нейните тайни и последващото „надхитряване“. Такава трансформация на приеманото за естествено или природно представляват генното инженерство и „производството“ на бебета. Изследвайки нещо толкова фундаментално, каквото е създаването на човешки живот, е необходимо да се приложи интердисциплинарен подход, съчетаващ в себе си полетата на етиката, философията, икономиката и други. Само чрез такъв метод на разглеждане може да се онагледат нуждата от строго регулиране на подобна евгенична практика.

Ключови думи: Естествено, оптимизиране, генно инженерство, живот, производство.

SOCIAL AND ETHICAL IMPLICATIONS OF GENETIC ENGINEERING

Abstract: In the era of technological progress bioethics stand before unceasing challenges. That is due to the constant shifting of the focal point of science – a trend that is kept from the Enlightenment onwards – the aim is no longer the subjugation of nature, but rather its alteration. Genetic engineering and “manufacturing” babies represent exactly this kind of transformation of what is considered natural. Researching something so fundamental, as creating a new human life, requires an interdisciplinary approach that combines the fields of ethics, philosophy, economy and others. Only this method of analysis allows distinguishing the need of strict regulations regarding this particular form of eugenics.

Keywords: Natural, enhancement, genetic engineering, life, manufacturing.

§ 5. ПОЛ И МОРАЛНО РЕПРОДУКТИВНО ПОВЕДЕНИЕ В КОНТЕКСТА НА ДОРОДОВИТЕ ГЕНЕТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ В ЖЕНСКАТА КОНСУЛТАЦИЯ

д-р Любослава Костова,
ИИОЗ-БАН,

Резюме: Идеята на настоящата статия е отчете значението на категориите „пол” и „морално репродуктивно поведение” в контекста на практиката на пренатална диагностика, както и степента информираност относно същата по време на посещението на родителите, в частност на бъдещата майка на т.нар. „женска консултация”, когато предложението за извършването на тези изследвания се отправя към тях. Конкретната цел на статията е да анализира процеса на взимане на решение на родителите от гледна точка на степента на автономия и информираност относно предлаганите процедури.

Ключови думи: Пол, морално репродуктивно поведение, женска консултация, пренатална диагностика.

SEX AND MORAL REPRODUCTIVE BEHAVIOR IN PRENATAL GENETIC TESTING IN ANTENATAL

Abstract: The aim of this article is to explore the meaning of concepts of gender and moral reproductive behavior in the context of prenatal diagnosis and care. To analyze the degree of information and awareness of parents during the routine prenatal care when the offer of prenatal diagnosis is made. The main focus is on the process of making reproductive decisions according to parents ability to preserve autonomy in the context of this offer.

Keywords: Gender, moral reproductive behavior, prenatal diagnosis, routine prenatal care.

§ 6. АРТ И ПРАВОТО НА ДЕТЕТО ДА ПОЗНАВА ПРОИЗХОДА СИ. ПРАВНА УРЕДБА В ШВЕЙЦАРИЯ

Мариана Караджова
доктор по право, Женевски Университет, Швейцария

Резюме: Швейцария е сред държавите, които не признават анонимността на донорите. Защо? Какви са правните и социални аргументи за това решение? Какво е историческото развитие на правото на детето да знае своя произход в Швейцария? Има ли прилика и разлика с правото на детето да знае произхода си при осиновяване и в случаите на АРТ? Как е уредена процедурата и какви са критериите, за да може детето да търси биологичния си произход? Каква законодателна перспектива би имало при донорство на яйцеклетка и в случаите на заместващо майчинство?

Ключови думи: Биологични родители, произход, родство, родители по закон, осиновяване, АРТ, донорски материал, заместваща майка.

ART AND THE RIGHT OF THE CHILD TO KNOW HIS ORIGIN. THE CASE OF SWITZERLAND

Summary: Switzerland is amongst countries who don't allow anonymous donors. Why? What are legal and social arguments for this decision? What is the historical development of the right of the child to know his origins? Is there a difference with the right of the child his origins in adoption and ART? What is the procedure and the criteria for searching of child's biological origins? What are legislative perspectives in case of oocyte donation and surrogacy?

Keywords: Biological parents, origins, filiation, legal parents, adoption, ART, donor material, surrogate mother.

§ 7. ОТ УЯЗВИМОСТ КЪМ РАВНОПОСТАВЕНОСТ: (НЕ)ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА УЧАСТИЕ В БИОМЕДИЦИНСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА ЛИЦА, ЛИШЕНИ ОТ СВОБОДА КАТО ЕТИЧНО И ПРАВНО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО

Кристиян Христов,
*студент, МП „Интегративна биоетика“
СУ „Св. Климент Охридски“*, _____

Резюме: Докладът проследява общата историческа рамка на прехода от понятието „уязвимост“ към идеята за равнопоставеност на различни социални групи по отношение на правото им на участие в биомедицински изследвания върху човешки същества. Разглеждат се структурните предпоставки за етически конфликти при провеждането на научни експерименти с човешки същества и по-конкретно на тези с участие на лишени от свобода. В заключение се извеждат актуалните етични и правни предизвикателства при допускането лица, лишени от свобода до подобни експерименти в международен и български контекст.

Ключови думи: Лишени от свобода, уязвими групи, равнопоставеност, биомедицински изследвания, експерименти с човешки същества.

FROM VULNERABILITY TO EQUALITY: THE (IM)POSSIBILITY FOR PARTICIPATION IN BIOMEDICAL RESEARCH OF PERSONS, DEPRIVED OF LIBERTY AS AN ETHICAL AND LEGAL CHALLENGE

Abstract: The report follows the general historical framework of transition from the concept of “vulnerability” to the idea of equality of the different social groups in regards to their right to participate in biomedical research involving human subjects. The text examines the structural premises for ethical conflicts in the field of scientific experiments with human subjects and more specifically the ones involving prisoners. In conclusion the report draws the current ethical and legal challenges for the access of prisoners to similar experiments in international and Bulgarian context.

Key words: Prisoners, vulnerable groups, equality, biomedical research, experiments with human subjects.

§ 8. МОДЕРНИ ПОЛИТИКИ И ПРОТОКОЛИ ПРИ НАСТЪПВАНЕ НА НЕЖЕЛАНИ СЪБИТИЯ В ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ

Мария Шаркова,
адвокат

*Hubert Humphrey Fellow in healthcare/law 2015-2016,
Emory University, Atlanta, Georgia*

Резюме: Докладът разглежда проблемът за нежеланите събития, които настъпват в лечебни заведения и тяхната класификация, като се основава на възприетите в САЩ и в някои европейски държави термини в областта на пациентската безопасност. Анализът обсъжда протоколи и политики, които се използват при настъпване на нежелани събития и които са доказали своята ефективност. Подчертава се, че въвеждането на тези протоколи е в основата на повишаването на качеството на медицинската помощ, като се посочват данни за успешното им прилагане в някои лечебни заведения в САЩ.

Модерните тенденции в сферата на здравеопазването изискват извършване на задълбочен анализ на причините за възникване на нежелани събития чрез търсене на основната причина за тях. Те не се възприемат като резултат от поведението на отделна личност (лекуващ лекар, оператор, медицинска сестра, лаборант и др.) и последиците нямат за цел да се накаже или обвини даден участник в лечението. Този нов подход позволява да се установят основните причини за настъпването на тези събития, като целта на извършваните анализи е да се подобри качеството на медицинското обслужване и да се предотврати повторно им настъпване.

Ключови думи: нежелани събития; лекарска/медицинска грешка; пациентска безопасност; качество на медицинската помощ; болничен омбудсман; медиация.

MODERN POLICIES AND PROTOCOLS IN THE OCCURRENCE OF ADVERSE EVENTS IN HOSPITALS

Abstract: The report discusses the adverse events in healthcare and their classifications, based on the well-established terminology regarding patients safety in USA and some European countries. The analysis argues about specific evidence-based policies and protocols, applied as a response to adverse events. It is also underlined, that the quality improvement should be based on the implementation of those protocols and specific examples from USA healthcare facilities are provided.

The modern tendencies in healthcare require analysis of the root cause of the adverse event. The new culture shifts from the blame-oriented attitude and considers the event as a result of a system failure. The root cause analysis allows the leadership in healthcare settings to improve quality and prevent other adverse events in the future.

Keywords: adverse events; medical error; root cause analysis; hospital ombudsman; mediation; early disclosure of adverse events.

§ 9. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПРАКТИКУВАНЕТО НА СУРОГАТНО МАЙЧИНСТВО

Констанс Хесапчиева
*Студент в магистърска програма „Интегративна биоетика“,
СУ „Св. Климент Охридски“*

Резюме: Едни от основните проблеми, в чието поле се заражда биоетиката са тези, свързани с репродукцията, новите репродуктивни технологии и методи.

АРТ се простират в широк спектър, а с тяхното разкриване възниква въпросът трябва ли зачеването да става на всяка цена и с всички възможни средства, ако съществува съответна технология, то тя трябва ли да се приложи и на кого трябва да бъде подпомогнато зачеването.

Въвеждането на практиката на сурогатно майчинство неминуемо води до преосмисляне на понятията за майчинство, бащинство и нуклеарното семейство като такова и изтъква необходимостта от промени в правните политики и регламенти. Разграничава се биологична, генетична и социална роля и функция на родителството, които вече могат да се извършват от различни хора. Това води до сериозни психологически, морални и правни предизвикателства и рискове както за родителите, така и за бъдещото дете.

Ключови думи: асистиран репродуктивни технологии (АРТ); сурогат; майка; родител; биологичен; генетичен; утроба.

CHALLENGES IN PRACTICING SURROGACY

Abstract: One of the basic problems, in which field the bioethics is born are those, connected with the human reproduction, the new reproductive technologies and methods.

The ART are spread in a wide spectrum, and with discovering of these new opportunities, that were unthinkable till now, occurs the question must conceive happen on every price and with all possible means, if a relevant technology exists, must we apply her and to whom the conceive must be supported.

The introducing the surrogate motherhood in the praxis inevitably leads to rethinking the concept for motherhood, fatherhood and the nuclear family as itself, and points the need of changes in the legal politics and regulations. It's distinguished between biological, genetic and social part and function of the parenthood, and that they can be executed now from different people. That leads to serious psychological, moral and legal challenges and risks for the parents and for the future child as well.

Keywords: Assisted reproductive technologies (ART); surrogate; mother; parent; biological; genetic; womb.

§ 10. „ЗАБРАВЕТЕ ЗА КОВЧЕЗИТЕ“: ХОЛИСТИЧНАТА СПИРИТУАЛНОСТ И НОВИТЕ ПОГРЕБАЛНИ ПРАКТИКИ

д-р Теодора Карамелска, гл. ас.
департамент „Философия и социология“ на НБУ

Резюме: В статията се проблематизира трансформацията на традиционните културни практики на отнасяне към мъртвите, която настъпва с упадък на институционализираните религии и с възхода на холистичната спиритуалност. Обсъждат се причините за тенденцията класически ограденото гробище и комуналният погребален модел да губят значението си като обединяващо място на траур и спомен и да отстъпват пред минималистично-анонимизирани форми на погребване. Подобно извеждане на погребалните практики от традиционните контексти и новите „инсценирания на смъртта“, в частност все по-широката популярност на кремацията и на т.нар. „погребения сред природата“, се разглеждат като потребност от нови места – физически и метафорични – на „свещеното“, които да кореспондират с променения социален опит на индивидите в късната модерност.

Ключови думи: холистична спиритуалност, нови погребални практики.

„FORGET ABOUT THE COFFINS“: HOLISTIC SPIRITUALITY AND NEW BURIAL PRACTICES

Abstract: The paper problematizes the transformation of traditional cultural practices of treating dead, which occurs with the demise of institutionalized religions and the upsurge of spiritualistic rituality. The focus is put on the reasons, bringing forth the tendency the traditional cemetery and the communal burial model to lose their significance as a shared space of mourning and memory and to give way to minimalistically anonymized forms of burial. These new types of “staging of death” and the rejection of the traditional contexts of burial, and particularly, the increasing popularity of cremation and the so called “green” and eco-friendly funerals (as the project Capsula Mundi: inserting the departed in an organic, biodegradable pod in the roots of a tree), are interpreted as a need of new sites – physical and metaphorical – of the “sacred”, which are intended to correspond to the transformations in the social experience of individuals in the late modernity.

Keywords: holistic spirituality, new burial practices.

§ 11. НАГЛАСИ И ВЯРВАНИЯ ПРИ МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ, СВЪРЗАНИ СЪС СЪОБЩАВАНЕТО НА ЛОШАТА НОВИНА

доц. д-р Маргарита Станкова¹, гл. ас. д-р Полина Михова², Надежда Славчева^{1,2}
Департамент “Здравеопазване и социална работа”, НБУ

Резюме: Начинът и обстоятелствата, чрез които се съобщава лоша прогноза или диагноза с фатален изход на пациента винаги са изключително деликатни, поради което недобре поднесената информация може да остави трайни последици за неговото функциониране.

Статията представя проучване, базирано на анкета, състояща се от 66 въпроса, чиято цел е да провери какви са нагласите и вярванията на медицинските и здравните специалисти по отношение на съобщаването на диагнозата, прогнозата, методите на лечение и обсъждането им с пациента и неговото семейство. Проучването е проведено в рамките на половин година с общ брой анкетиращи 108 участници от реноминирани болнични и здравни заведения на територията на град София.

Осемдесет и шест от анкетираните в представеното проучване медицински специалисти потвърждават, че всички пациенти трябва да са информирани, като 81 от тях считат за

задължително да предоставят на пациента информация за диагнозата му, както и за прогнозата. Петдесет и шест процента от изследваните лица са на мнение, че ако пациентът знае диагнозата и прогнозата, това ще повлияе положително на последващото лечение.

Общо 94% от анкетиранията са твърдо убедени, че пациентите със заболяването рак трябва да са информирани за него, като 91% са напълно категорични, че шансовете за излекуване трябва да се обясняват.

Ключови думи: диагноза, лоша новина, конфликт, пациенти, семейство, медицински специалисти.

ATTITUDES AND BELIEFS IN MEDICAL PROFESSIONALS, RELATED TO REPORTING BAD NEWS

Abstract: The way of communicating the bad prognosis or fatal diagnosis to the patient is always extremely delicate, and therefore the situation when the information is not enough can result in different negative effects on patient's life.

The article presents a study based on a survey, consisting of 66 questions, designed to examine the attitudes and beliefs of medical and health professionals in terms of communication of diagnosis, prognosis, treatment methods and discussions with the patient and patient's family. The study was conducted within half a year with a total of 108 participants, polled by reputable hospitals, medical and health centers in the city of Sofia.

Eighty-six of the respondents in the presented survey confirmed that all the patients should be informed, and 81 of them considered that it is necessary to provide the patient with information about his diagnosis and prognosis. Fifty-six percent of the respondents pointed that if the patient knows his terminal stage of diagnosis and prognosis, it will positively affect the subsequent treatment.

A total of 94% of the respondents strongly believe that patients with the cancer disease should be informed about it, 91% are completely certain that the chances for a full recovery must be explained.

Keywords: diagnosis, bad news conflict, patients, family, medical specialists.

§ 12. „ВСЕКИ ИЗБОР ТРЯБВА ДА БЪДЕ СЪГЛАСУВАН С НЕГО...“

(ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ХРОНИЧНИТЕ РЕВМАТОИДНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ ПРЕЗ ПРИЗМАТА НА БИОГРАФИЧНИТЕ МИКРОНАРАТИВИ НА ЛИЦА С РЕВМАТОИДНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ)

доц.д-р Божидар Ивков
ИИОЗ при БАН,

секция „Публични политики и социални тромени“

Резюме: В доклада се анализират основни характеристики на хроничните ревматоидни и мускулно-скелетни заболявания, на основата на биографични микронаративи, създадени в рамките на социален експеримент на пациентска организация. Микронаративите носят във висока степен кодирана информация за преживяванията на хората с такива заболявания. Разкриват техния опит на живот с хронично заболяване. Това са т.нар. пациентски наративи (illness) в противовес на медицинските (професионалните) наративи, артикулирани на езика на diseases. Дефинирано е

понятието „биографичен микронаратив“ като качествен инструмент/метод за анализ на разкази на пациенти. Анализът е изграден в теоретичното русло на феноменологията и символния интеракционизъм, концепцията на М. Бъри за разрушаване на биографията и биографичната социология на Ф. Шютце, а също и на концепцията А. Страус и др. за „свят на...“.

Ключови думи: хронична физическа болка, хронично заболяване, биографичен микронаратив, свят на хората с ревматоидни заболявания.

„EACH CHOICE MUST COMPLY WITH IT ...“ KEY CHARACTERISTICS OF THE CHRONIC RHEUMATIC DISEASES THROUGH THE PRISM OF BIOGRAPHICAL MICRONARRATIVES OF PEOPLE WITH RHEUMATIC AND MUSCULOSKELETAL DISEASES.

Abstract: The report analyzes key features of chronic rheumatic and musculoskeletal diseases, based on biographical mikronarratives created within the social experiment of patient organization. Mikronarratives wear highly coded information about the experiences of people with such diseases. They reveal their experiences of living with a chronic disease. These are called patients' narratives (illness) versus medical (professionals) narratives articulated in the language of diseases. It has defined the term "biographical mikronarratives" as a quality tool / method for analyzing stories of patients. The analysis is based on theoretical mainstream of the phenomenology and symbolic interactionism, the concept of M. Bury biographical disruption and biographical sociology of F. Schütze and the concept of A. Strauss and others, for „world of ...“.

Key words: Chronic physical pain, chronic disease, biographical mikronarratives, a world of people with rheumatic diseases.

§ 13. ГРИЖИ В КРАЯ НА ЖИВОТА: ПРАВОТО НА ДЕТЕТО ДА ЗНАЕ

Маргарита Габровска, докторант
*Катедра по логика етика и естетика
Софийски университет „Св. Климент Охридски“*

Резюме: Настоящият доклад изследва проблем от полето на педиатричните палиативни грижи, често свеждан до въпроса за компетентността. Става дума за разкриването пред детето и обсъждането с него на състоянието и приближаващия край на живота му. Специално внимание е отделено на концепцията за компетентността и употребата ѝ като аргумент срещу разкриването на истината. В допълнение, използвайки съществуващия опит, докладът взема под внимание изследвания върху аспекти на детското психично развитие и тяхното отношение към ситуацията на живот с терминално заболяване.

Ключови думи: палиативни грижи, край на живота, компетентност, деца, етика.

END-OF-LIFE CARE: CHILD'S RIGHT TO KNOW

Abstract: The report examines a certain issue in the field of pediatric palliative care which is often reduced to the question of competence. This is the issue of disclosing to the child and discussing with he/she the coming end of their own life. Special attention is paid to the concept of competence and its usage as an argument against the disclosure. In addition, using the existing experience the report takes in account some aspects of children's psychological development and its relation to the end-of-life issues.

Keywords: palliative care, end-of-life, competence, children, ethics.